

20. Uo. 49.
 21. Uo. 69.
 22. Stephen Toulmin: THE ARCHAEOLOGY OF THE EMOTIONS. *Ann. Psychoanal.*, 19:51–57. 1991.
 23. Kokoschka: i. m. 62–63.
 24. Mikkel Borch-Jacobsen: LES „EFFETS DE LA PSYCHANALYSE”: LE DESTIN TRAGIQUE DU BARON VIKTOR VON DIRSZTAY. = UŐ: LES PATIENTS DE FREUD. DESTINS. Éditions Sciences Humaines, Paris, 2011. 129. kk.
 25. *Reichspost*, 1935. Idézi May: i. m. 129.
 26. Ulrike May: FOURTEEN HUNDRED HOURS OF ANALYSIS WITH FREUD. VIKTOR VON DIRSZTAY: A BIOGRAPHICAL SKETCH, 117.
 27. EIN KIND WIRD GESCHLAGEN. BEITRAG ZUR KENNNTNIS DER ENTSTEHUNG SEXUELLER PERVERSIONEN. *Int. Z. Psychoanal.*, 5(3), 151–172.
 28. Wilhelm Reich 1933-ban megjelent CHARAKTERANALYSE című művében ugyancsak hosszú fejezetet szán a „mazochisztikus jellem” elemzésének.
 29. Theodor Reik: AUS LEIDEN FREUDEN. MASOCHISMUS UND GESELLSCHAFT. Imago, London, 1940. 84.
 30. Sigmund Freud: A KÍSÉRTETIES. = UŐ: MŰVÉSZETI ÍRÁSOK. Ford. Bókay Antal és Erős Ferenc. Filum, 2001. 245–281. Idézet: 262.
 31. Arthur Schnitzler: TAGEBUCH 1923–1926. Wien, 1995. 173. Idézi May: i. m. 119.
 32. Edward Timms: KOKOSCHKA’S PICTOGRAPHS – A CONTEXTUAL READING. *Word & Image: A Journal of Verbal/Visual Enquiry*, Volume 6, Issue 1, 1990. 4–17. Idézet: 4. k.
 33. Timms: i. m. 8.
 34. Lásd erről Fenyves Katalin: KÉPZELT ASSZIMILÁCIÓ? NÉGY ZSIDÓ NEMZEDÉK ÖNARCKÉPE. Corvina, 2010.
 35. Lásd erről Kokoschka: i. m. 35. kk. Lásd még Claude Cernuschi: PSEUDO-SCIENCE AND MYTHIC MISOGYNY: OSKAR KOKOSCHKA’S MURDERER, HOPE OF WOMEN. *The Art Bulletin*, Vol. 81, No. 1 (1999).
 36. Alma Mahler-Werfel: FÉRJEIM, SZERELMEIM. Ford. Kőszegi Imre. Gondolat, 1991.
 37. Uo. 143. kk.
 38. Uo. 145.
 39. Kokoschka: i. m. 147.
 40. May: i. m. 124.

Halasi Zoltán

PESTIS

Baj bűnből ered, bűn a bajból; a méreg jó lesz, épp most keverik;
 okos, aki az embert érti; aki önmagát se féli: ihletett.
 Önmagunk: mennydörgés, hazugság vízesése; az okosság
 a balgák bölcsessége; természetünk húslelke mérgezett.

*Rőzsefonadékból óriás bábok.
 Mit látsz belül? Embereket látok.*

Szavaknak ősapjuk van, tetteknek királyuk; akik ajtót zárni tudunk,
 zár nélkül is zárjuk; óvatos vándor nyomot sose hagy.
 Vándorunk a pusztulás, ég büntetése, királyi tettek leszüretelése,
 kék lángot okád, fekete kutya, vörös sálat hajjigál, amerre arat.

*Hólyag körül karika, csupa fűszer a ruha,
 hamvak, hamvak, mind összerogyunk.*

Genovai zsoldost francia korona, pápai tiara fizeti, hogy a rohadék szaracén takarodjon Algecirasból; mi, szavojaiak Crécynél cseh lovagok oldalán a betolakodó Eduard sorait rohamozva nyílzáporos ellenfényben ontjuk a vérünk Valois Fülöpért.

*De akit a mai szaracén lefizet,
csatasíkra nem áll ki, se dombra,
a maga családját óvja, öli a tied,
gyereked gyilkolja halomra.*

Nem elég, hogy a rázkódó föld dögletes gőzt köp az égre,
nem elég, hogy a harcias bolygók feltüzesítik a légkört,
nem elég, hogy a délövi szél a miazmát mind idehordja,
hogy úzból elmegy három tavasszal, három nyáron –

*Itt mérgezik orrunk előtt
a kék vizet, az éltetőt.*

Lesöpörhetjük az eget, lelcsolhatjuk a követ,
elgörgethetjük a ködöt, elszítálhatjuk a selet,
befüstölhetünk sok termet, tarthatunk sok körmenetet,
megáshatunk sok tömegsírt – de ki mossa meg a vizet?

*Kígyóépe, varangy bőre, gyermek szíve megőrölve,
baziliszkus, ürülék, szentelt ostya keverék,
vászonzacska kútban, útfélen és útban,
ide le, oda la, ez az ördög itala!*

Megfoghatnánk, de meg nem fogható, megláthatnánk,
de meg nem látható, a gonoszság a legparányibb végtelen,
az úton járó rá se lép, neve tárgy nélküli kép; öklömnyi por,
tojásnyi por, gyűszűnyi por, sárga, zöld, vörös veszedelem.

*Mór fizette, hozta kóbor Pászka mester Toledóból,
kalmár, orvos hordta körbe, jó keresztényt ejtve törbe,
Velencében, Flandriában, Provence-ban, Calabriában,
mindenütt a Genfi-tónál, több helyen a tudhatónál.*

Bár a rossz helye kétséges, lefülelni lehetséges;
út ha elvész, itt az erény; Chillon alatt hatvan lábbal,
kínpad után vallástétel, önként hangzott, szabad szájjal,
képtelenség, ezért hisszük, s ím, a világ elé visszük.

*Rőzsegödörben hús-vér bábok, nyalják őket éhes lángok;
okozói annyi végnek, énekelnek és élégnek,
testük a szél eledele, nem gödölye, nem gödölye*